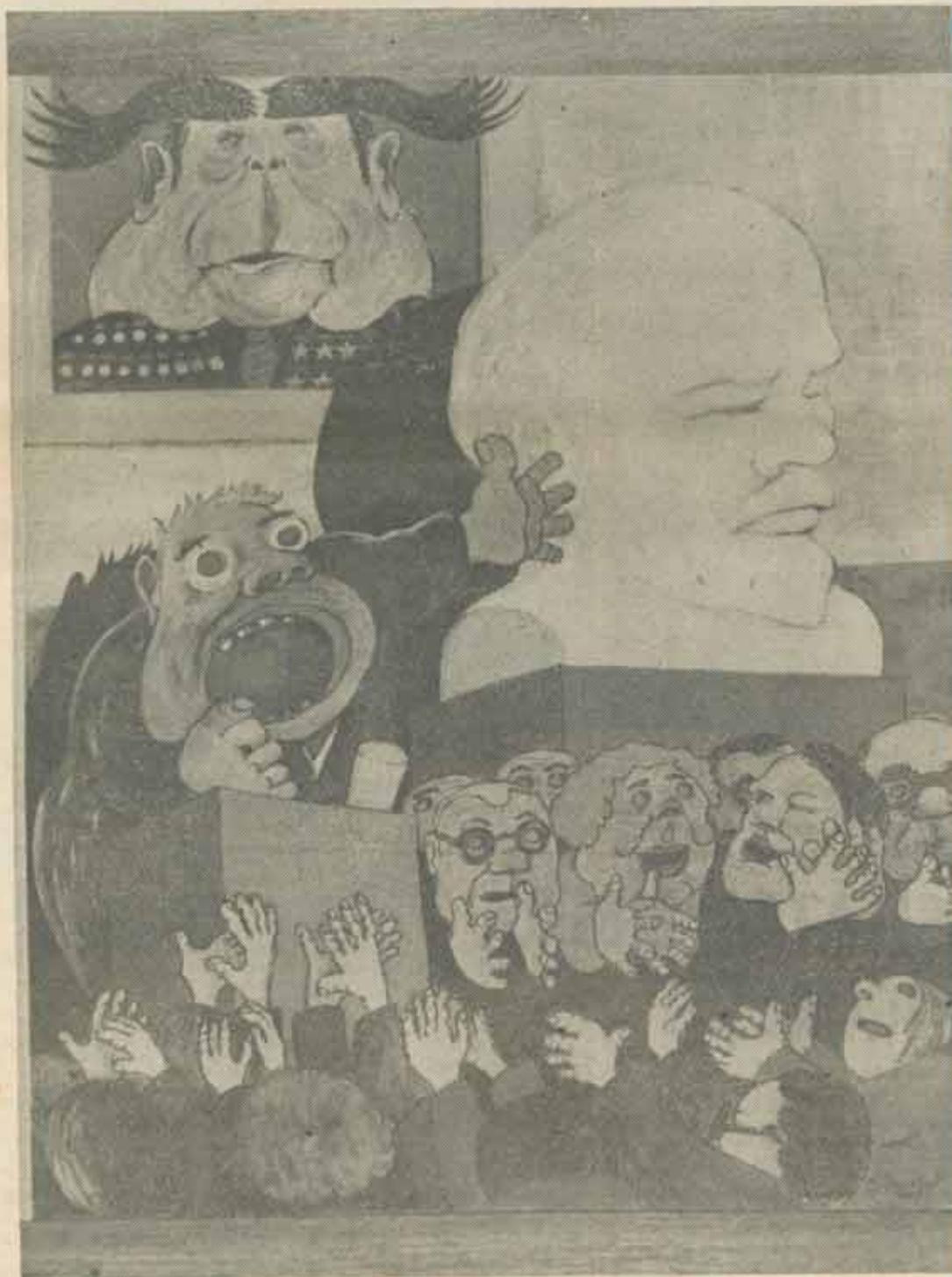

ANUL I * NR. 19 * 25 MAI 1990

Miting (1979). Tablou de ALEXANDRU ZINOVIEV

Intr-unul din primele noastre numere am publicat un incitant eseu semnat de reductibilul politolog antitotalitarist Al. Zinoviev, destinat în exclusivitate revistei 22. În ediția de față, inserăm o parte a interviului acordat de Al. Zinoviev, la München, lui Sorin Antohi (pag. 16). Vom reveni.

Din sumar:

■ 20 MAI. Tristețea lucidității. Semnează Gabriela Adameșteanu, Livius Ciocârlie ș.a. ■ Pro memoria. Ce este G.D.S.? Semnează Gabriel Liiceanu ■ ZONA ZERO. Semnează Rodica Palade ■ Literatura română și străinătatea ■ Excurs cu participarea lui Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Petre Cărdu ș.a. ■ Accente ■ Periscop ■ Alternativa Oranj – un happening antitotalitar în Polonia ■

DUPĂ

CĂDERE

F.S.N. a câștigat alegerile din ziua de 20 mai cu mult mai devreme: la 24 ianuarie, când a decis să părăsească poziția unui arbitru puternic, stăpin pe întreg aparatul de stat, și să intre în competiție tot ca stăpin al aparatului de stat. Decalajul între acest partid și celelalte forțe politice a rămas același și s-a dovedit irecuperabil. Singura mixă, deci, a acestui scrutin a fost trimiterea în Parlament a unei opoziții puternice. Toată lumea avea nevoie de acest lucru; societatea civilă pentru a-și putea accelera evoluția și pentru a limita puterea centrală, dar și F.S.N.-ul, pentru a limita tendințele autoritariste ale propriului său aparat, pentru a avea credibilitate în străinătate, pentru a împărți răspunderile într-o situație economică dezastruoasă. Țările civilizate practică – din prevedere – un drept al minorității, al opoziției tocmai pentru a avea un mecanism sănătos al puterii. Existența unei alternative reale, a unei rezerve de guvernare – este un factor hotărâtor în stabilitatea unei democrații. Fără o opoziție bine articulată, F.S.N. va fi silit să facă față unor tensiuni din cele mai acute, și nu va fi nimeni în jur, nimeni într-o coaliție cu care să-mpartă răspunderea eșecului. Deoarece un vot, chiar atât de masiv exprimat pentru, nu-ți dă și ponderea necesară pentru a da un răspuns eficient gravelor întrebări cu care ne înfruntăm. Și același electorat atât de decis în a acorda mandatul F.S.N.-ului, în fața unui eșec îl va părăsi, de nu cumva va ieși în stradă să-și arate nemulțumirea... Nevoia unei opoziții puternice și lipsa ei în perioada care s-a scurs și care urmează – o resimțim și va avea consecințe nefaste, în sensul că amină democrația în România cu câțiva ani.

Eșecul opoziției nu se datorește numai manevrei de la sfârșitul lui ianuarie ci și propriei sale neputințe de a se unifica. Fărâmițarea în zeci de partide, lipsa de concertare a acțiunilor este în contrast cu ce se întâmplă în celelalte țări din estul Europei. Acolo opoziția s-a prezentat unită în alegeri și a învins pe toată linia. Partidele comuniste au obținut procentaje derizorii, cum la noi a obținut... opoziția la 20 mai.

Dacă în celelalte țări din estul Europei transformarea partidelor comuniste a eșuat, la noi acest camuflaj a reușit perfect. Bizuindu-se pe explozia revoluționară din decembrie, F.S.N. a reușit să se prezinte pe sine ca o nouă forță politică, democratică. Presupunind că ideologia sa nu este una de tip comunist (?), aparatul cu care F.S.N.-ul va exercita puterea, și a făcut-o în aceste luni, este cel de dinainte de revoluție.

Cert este că această înfățișare schimbată a provocat confuzie, identificarea forțelor politice s-a făcut cu greu și cu o mare pierdere de timp; acest timp scurs a fost fatal pentru opoziție. Opoziția a pierdut la 20 mai și din cauze mai simple, nepolitice. Oamenii au votat pentru continuitate. Trecutul trăiește puternic în fiecare. Nu sîntem pregătiți pentru schimbare, ne temem de ea. Reformele sînt inevitabile, așa că s-a obținut o ominare. Majoritatea absolută obținută de F.S.N. indică nu numai priza acestei grupări la oameni, nu numai handicapul la care și-a obligat adversarii încă din ianuarie, indică și o mentalitate colectivă – nedetașată de acel NU spus răspicat lui Ceaușescu. Dar indică mai ales neputința de a contura o viziune clară, concretă, a unui viitor, diferit de ceea ce-am trăit în ultimele decenii. Imaginația socială s-a dovedit mai slabă decît frica de necunoscut și rigorile unei democrații. Cred că am subapreciat cu toții vigoarea acestui conservatorism.

STELIAN TĂNASE

PRO MEMORIA

DECLARAȚIA DE CONSTITUIRE A

GRUPULUI PENTRU DIALOG SOCIAL

Grupul pentru Dialog Social se constituie ca un grup de sine stătător, care acționează legal, începând de astăzi 31 decembrie 1989. El aspiră să reprezinte conștiința lucidă a acestei societăți care a fost umilită și distrusă. Vrem să contribuim la ieșirea din dezastru și la regenerare.

Grupul pentru Dialog Social este un grup independent, strict informal, care nu se subordonează nici unei grupări politice și care refuză orice colaborare cu cei care au susținut vechiul regim. Pe cont propriu fiecare membru al Grupului are dreptul la propriile sale opțiuni și orientări politice, care nu afectează însă în nici un fel statutul și orientarea Grupului.

Grupul pentru Dialog Social este o instanță de reflexie critică asupra problemelor fundamentale care frământă societatea civilă română, asupra inserării ei în contextul european: civilizație — cultură — politică — societate civilă — ecologie. El este un club de dezbateri între intelectuali de diferite profesii, care își propune să prospecteze căile de evoluție și organizare ale acestei societăți, o evoluție bazată pe valorile umane și pe drepturile omului. Grupul pentru Dialog Social își propune să fie

un laborator în care economiști, sociologi, politologi, istorici, filosofi, urbanisti, scriitori, teologi etc. să găsească (să caute) împreună strategiile și soluțiile de care societatea română va avea nevoie în viitorul imediat.

Grupul pentru Dialog Social va organiza dezbateri deschise în rindul diferitelor categorii sociale: studenți, muncitori, militari, intelectuali asupra cărora vechiul regim a lăsat să cadă cortina ideologică. Temele de dezbateri: pluralism, sindicate libere, parlament, partide politice, libertăți civile, drepturile omului, separarea puterilor în stat, cultura și valorile ei, ecologie, urbanism etc. Aceste întâlniri vor fi organizate începând cu 15 ianuarie 1990.

Grupul pentru Dialog Social stringe măturii asupra revoluției din decembrie și a momentelor care au precedat-o (fotografii, depoziii, benzi video etc.).

Grupul pentru Dialog Social își propune pentru început editarea unei publicații săptămânale care să fie oglinda noii societăți civile românești în toate articulațiile ei.

31 decembrie 1989, București

PRO MEMORIA

Ce este Grupul pentru Dialog Social

MEMENTO: O societate care nu garantează existența forței opoziționale este o societate care, inevitabil, evoluează către diktatură.

Grupul pentru Dialog Social este o instanță critică și de opoziție care se exercită împotriva oricărei forme de abuz și de derapare a puterii de la valorile democrației de tip clasic-european. Grupul nu este împotriva nici unui partid și nu este pentru nici un partid. El este doar o instanță care veghează asupra felului în care se manifestă puterea, indiferent de partidul sau mișcarea care intrucează această putere.

Grupul pentru Dialog Social cere din partea puterii nu vorbe frumoase, ci garanții pentru vorbe frumoase. Altminteri, vorbele frumoase riscă să devină un paravan pentru totalitarismul viitor și să rămână sim-

GABRIEL LIICEANU

ple vorbe goale. Grupul pentru Dialog Social cere ca atunci când se spune „televiziune liberă” să existe probe că televiziunea este liberă; când se spune „sindicate libere” să existe dovada că sindicatele sunt libere. Grupul pentru Dialog Social cere, pentru intrusul popor, certitudinea în privința exercitării democrației și a imposibilității pierderii ei.

Grupul pentru Dialog Social nu crede decât în democrația care garantează în mod infailibil drepturile individului în fața statului și existența mijloacelor de prevenire a posibilelor abuzuri din partea puterii. Democrația nu poate avea culori diferite și nu poate fi promovată cu jumătăți de măsură. Democrația este unică și, de aceea, nu poate fi „originală”. Iar „democrația socialistă” este o contradicție în termeni, o fantasmă în numele căreia au fost omorâți în acest secol zeci de milioane de oameni.

Orice tip de comunism, indiferent de fața sa și indiferent de culca pe care ar propune-o, este privit de Grupul pentru Dialog Social ca un nou experiment făcut pe trupul unui popor, ca propunere politică ireponsabilă și ca perspectivă a unui nou masacru. Comunismul nu a adus în acest secol, pe nici un metru de pământ al planetei, altceva decât minciuna, teroarea, moartea, mutilarea spiritului și tristețea infinită.

În România se dă acum o luptă între aspirația către democrația totală și democrația ipocrită sau a jumătății de măsură.

9 februarie 1990

Fotografie de EMANUEL TANJALA

„Spiritul uman nu înseamnă doar intelectul singur. El înseamnă în același timp deliberare și priviune, conștiință și decență, gust și dragoste față de aproapele nostru, curaj și aptitudinea detasării de sine” (VACLAV HAVEL, Praga, 25.02.1990).

UNIVERSITATEA LIBERĂ BUCUREȘTI

Ținând seama că în țara noastră numărul de studenți la 1.000 de locuitori este foarte mic, printre cele mai reduse din lume, și pentru a da posibilitatea unui număr mai mare de absolvenți de liceu să urmeze cursurile învățământului superior, un colectiv de oameni de știință, bine cunoscuți în țară și peste hotare, au luat hotărârea înființării **Universității Libere București**. În cadrul acestei universități private vor fi abordate probleme de vîrf ale științei contemporane, corespunzător dezvoltării sale pe plan mondial, probleme care nu pot fi studiate decât interdisciplinar.

Universitatea Liberă București este o instituție fără caracter politic, de tipul „Non-Profit Organization”, care va fi creată în scopul dezvoltării învățământului universitar și cercetării științifice în România. Pregătirea studenților se va realiza pe baza unor planuri de învățămînt moderne, astfel ca absolvenții ale căror diplome vor fi recunoscute de Ministerul Învățămîntului Public, să poată fi competitivi în ce privește pregătirea profesională.

Dintre membrii fondatori ai acestei universități pot fi citați, fără a epuiza lista, personalități de prestigiu ale vieții științifice de la noi din țară cum sînt: acad. V. Sahlini, acad. Calus Iacob, acad.

A. Balaban, prof. dr. docent Tudor Popescu, prof. dr. doc. Edmond Nicolau, prof. dr. doc. Petre Raicu, prof. dr. I.M. Popescu, prof. dr. M. Petrescu, prof. dr. I. Spinulescu, prof. dr. doc. Paul Popescu Nevesanu, conf. dr. doc. Eugenia Eliade, prof. dr. A. Petrescu, cercetător principal dr. C. Maximilian etc.

Universitatea Liberă București va avea pentru început următoarele facultăți: Facultatea de Matematică-Fizică, Facultatea de Fizică Tehnică, Facultatea de Chimie-Biologie, Facultatea de Drept, Facultatea de Psihologie-Sociologie. Ulterior se speră, pe măsura dezvoltării bazei materiale și a recrutării unor cadre didactice valoroase, crearea unor alte facultăți.

Înființarea acestei universități este realizată conform tendinței pe plan mondial, în special în țările dezvoltate, în care învățămîntul particular are o pondere considerabilă și un prestigiu bine cunoscut. Susținerea materială a procesului de învățămînt se va realiza prin taxe de plată de studenți, precum și prin sprijinul acordat de instituții și organizații guvernamentale și non-guvernamentale, partide politice indiferent de orientarea lor, asociații și organizații obștești, întreprinderi și instituții, precum și prin

donății individuale. Pentru dotarea laboratoarelor și colaborarea cu oameni de știință de peste hotare, se va apela și la organizații internaționale cum sînt UNESCO, FAO, PNUD, inclusiv la universități din alte țări cu care cadrele didactice din această universitate au relații științifice.

Admiterea în universitate se va face în mod liber, fără examen de admitere, iar în cazul unui număr prea mare de candidați se va organiza o discuție a candidaților cu senatul universității respective sau o testare a capacităților lor intelectuale.

Membrii fondatori ai acestei universități intenționează să atragă cadre didactice valoroase, exclusiv pe baza competenței profesionale și calităților morale, iar salarizarea se va realiza pe cele mai diverse căi: plata cu ora, norme didactice totale sau parțiale etc. În acest fel specialiștii ce vor preda în această universitate nu sînt obligați să-și părăsească locurile de activitate actuale.

Din discuția avută cu domnul ministru prof. dr. Paul Cornea, care se ocupă de învățămîntul superior în cadrul Ministerului Învățămîntului Public, a reieșit că ministerul susține ideea înființării acestei universități, precum și a altor unități de învățămînt particulare de diverse grade (școli generale, licee, universități etc.), însă din păcate actuala lege a învățămîntului care prevede că învățămîntul este exclusiv de stat nu a fost încă modificată. Se speră ca această modificare să se realizeze într-un viitor apropiat, astfel ca Universitatea Liberă București să-și poată începe activitatea încă din toamna acestui an.

SCOPUL CURĂȚĂ MIJLOACELE

SĂ INTRE CU FORȚA IN EI

- — „trei plutoane, două de la televiziune și unul din Victoriei. Cu trei plutoane astea și cu alea două de acolo, puneți mina pe ei.
- — „două autobuze de cadre au plecat acum, de câteva minute, putem intra printre ei și terminăm. Îi dăm drumul și-i luăm și la bustoane, dacă se vor da la acte de lovire.
- — Fii atent că-ți mai vin încă trei plutoane ca să faceti treaba mai bine.
- — Nu știu dacă va mai fi nevoie, dar să vină direct.
- — Direct acolo vin, dar să-i întâmpine cineva...
- — Acum vin acolo forțele și să intre cu forța în ei. Să intre cu forța, dacă mai încearcă vreunul să opună rezistență.
- — Permiteți să raportez.
- — 431 pentru 430... 431 pentru 430, 450 pentru 430.
- — 430, 450.
- — 430. Fiiți atenți acolo, dom'le, v-au sosit forțele... intrați peste ei, că sint acolo mai puțin și nu trebuie să... cu mașinile... și să dăm drumul la circulație în același timp.
- — Am înțeles.
- — Să se intre imediat... Sint două autobuze pline cu sibofteri, plus unul cu militari în termen. Intrați în ei și dați-i la o parte. Dacă nu, folosiți bastonul.
- — Am înțeles.
- — Un autobuz intră pe o parte, un autobuz intră pe cealaltă și dăm drumul la circulație din ambele sensuri.
- — Am înțeles.
- — Sint și mașini de la Circulație... ca să le vorbesc prin porta-voce. 430!
- — 430. Am reținut, am reținut.
- — Stați pe loc.
- — 431 pentru 430.
- — Să trăiți, am înțeles 430.
- — Să folosescă portavocele (sic!) echipajelor de circulație...
- — Am înțeles.
- — ...să fie patru mașini cu porta-voce ca să întindem pe distanță.
- — Trăiți, am înțeles!
- — Să-i intimidăm și cu bastonul, trebuie să-i intimidăm, dacă nu se dau la o parte. 430.
- — Trebuie să ai duba pregătită, să putem să trimitem pentru Dincă, acolo, la fața locului.
- — Am reținut.
- — Duba, duba, s-o ai pregătită ca să trimitem după Dincă.
- — Da, da, da, da. Nu știu dacă n-o fi fugit acum, dar tot îl luăm, că trebuie să-i prindem. Neapărat. 430.
- — Vă raportez, trebuie forte nu numai din bulevard, din jur de aici și de la Intercontinental, dar și de jos, dinspre Piața Unirii și din spate, din Rossini... ca să-i prindem la mijloc... au făcut blocadă în fața oamenilor noștri și nu putem intra. Trebuie prinși din mai multe locuri...
- — Da, da, da, să fie înconjurată. Și vite, mai vin acum 3 camioane... trei camioane de militari în termen de la Piața Victoriei ne vin...

SĂ INTRE IN SISTEM PANĂ

- — „este foarte multă lume care privește curioasă și numai în mijloc au mai rămas vreo optzeci de persoane care scandează.
- — Nu, domnule. Să se intre după sistemul... să se intre în sistem până, dom'le, în ei...
- — Măi, Mateescu! mă bălău! intră măi, bălău! în ei, ce dracu! Vezi că mai vâ vin plutoanele, da intrați măi. Vin eu acolo, măi, la fața locului, dați-o dracului, mă bălău!
- — Am înțeles.
- — ...nu știu în ce număr răspundeți, dar spuneți-mi dacă m-ați înțeles.
- — 434.
- — 434, tot mereu spuneți că ați înțeles, dar n-ați făcut nimic. Sintem totuși o poliție domnule. Ați primit ordin categoric, băgați-vă în pană, dați-i de-o parte frumoa, cu cotul, dacă nu vor cu cotul, cu bastonul... că e, e, e cea mai slabă poliție din Europa, dară nu reușim să rezolvăm această problemă, 450!
- — Ordonați.
- — Să intre prin pană, dragă, faceți triunghi și intrați în ei.
- — Am înțeles.

(CHIȚACHIADA)

Din declarația făcută de ministrul de interne, Mihai Chițac, la emisiunea de Actualități din 15 mai 1990:

„...în calitate de ministru de interne, mă interesează ordinea și liniștea publică și voi face tot ce pot și în continuare, ca să asigur cetățenilor o viață cât mai cotidiană, cât mai liniștită (...)

Banda contrafăcută a fost adusă în 24.04, când se vorbește despre atrocități, despre o serie întreagă de probleme care, practic, nu au avut loc. Poliția a intrat dimineața, la cinci și un sfert, ca să ocupe trotuarele din această intersecție. Nu s-au făcut comunicații, pentru că nu a fost nevoie. Nu s-a intrat în Iorță, pentru că, la cinci și un sfert, nu exista împotriva cui să se manifeste forța (...)

Noi, poliția, nu avem alte scopuri, decât să apărăm interesele populației (...)

- — Dacă tot nu se dau la o parte, dați cu cotul și cu bastonul.
- — Am înțeles.
- — Vezi că vin trei mașini de la Piața Victoriei. Trebuie să coboare acolo, la Inter. Coboară și îi luați din spate...
- — S3, cei care vin de la Palatul Victoriei trebuie să se și desfășoare repede și să intre, că dacă așteaptă să-i mai primească cineva, nu mai facem nimic.
- — Cineva trebuie să-i întâmpine ca să le dea misiunea...
- — Bun, dar imediat ce s-au coborât, să poată intra-adevăr să și...
- — ...la întâmpinare trebuie să le dea misiunea pe loc. Sint militari în termen, și trebuie să le dea misiunea.
- — 431, 431 pentru 430... 431 pentru 430.
- — Nu mai dai de el. Sună pe altcineva.
- — 433 pentru 430, 433 pentru 430, 450 pentru 430.
- — 21.
- — Care este situația?
- — Citiți sintezi?
- — 101, Vă rog să-mi spuneți care este situația.
- — Stați puțin să vă recunoaș. Nu vă știu cine sinteți. Care este poziția dv. acum? Poziția... N-am auzit ce-ați semnalat... Nu, nu, n-am recepționat.
- — „Dragul meu, asta am înțeles, dar poziția dv. vreau s-o știu.
- — Vin dinspre Otopeni.
- — Sintem în curs de împrăștiere a unei... e un grup de la Universității.
- — Citiți sintezi?
- — Erau vreo 150. Acum au scăzut la vreo sută și sint foarte apropiați, căutăm să-i împrăștiem de acolo, că au blocat circulația.
- — Am înțeles.
- — 101, sint 52.
- — 52, sint 101.

SĂ INTRE CU BASTOANELE IN EI

- — 52, așa cum s-a raportat, am luat măsuri severe. Am adus trupe și din altă parte, pentru că au blocat intersecția... și timp de aproape două ore circulația n-a funcționat. Acuma am dat drumul la circulație și am adus aproximativ 200 de oameni ca să intre cu bastoanele în ei...
- — Să se ia măsuri, să fie duși, reținuți.
- — Asta și facem, asta și facem.

- — Am reținut, am reținut.
- — 430. Dar ce se întâmplă totuși? Nu se mișcă nimic acolo?
- — Sint acolo trimise forțele, S3, sint trimisiți și locțiitorii, l-am trimis acolo... să las aici și să plece din nou acolo?
- — Nu. De aici nu plecați, pentru că dv. nu prin forța fizică puteți să rezolvați problema, trebuie să conduceți de unde sinteți.
- — Am înțeles.
- — Cine-i, ce poate să răspundă? ...480, la vezi cine poate să-ți dea relații? Care mai e situația în piață?... Citiți oameni sint acum de-a noiștri în piață?
- — Avem 100-150 cu toful acolo, S3.
- — Hai, măi, hai odată măi, hai, faceți oleacă, și să ne raportați cineva, ce dracu mai e pe-acolo.
- — 434, răspunde pentru 430.
- — Raportez, 430 încă n-a venit la mobil.
- — Da, el este acolo, cel puțin să-mi dea cineva un raport, care este situația... să se acționeze împotriva lor...
- — Mă deplasez eu acolo să las legătura cu 434.
- — Nu părași, măi, mobilul.
- — 434. Dinspre Piața Română n-au sosit încă efectivele aia?
- — S3, raportați că n-am posibilitatea, întrucât sint în spate, aici la Universitate.
- — La Onesti este cineva? La intersecția Onesti? Bălău, Onesti e cineva? La Scala e cineva?
- — Meteori, Meteori. Răspunde la 430.
- — Da, sint Meteori.
- — N-aveți măi, niște legături acolo, la Scala, la Onesti?
- — ...încă nu s-a dat drumul la circulație... încă nu se pot apropia că s-au făcut baraje, om la om.
- — Ce baraje om la om? Din cine?
- — Cei care au staționat până acum.
- — Să intre, domnule, în ei acolo, să intre domnule, în ei cu sistem de pătrundere.
- — Să mergem pe la Inter, că au sosit subunitățile aia și trebuie preluate de acolo.
- — Am trimis niște ofițeri de vreo cinci minute, 450 pentru 430, 450 pentru 430, 434 pentru 430.
- — ...spune-i, dom'le, să vină înapoi și să ia, să preia pe militarii veniți de la Piața Victoriei, și să intre cu ei, domnule.
- — Vă raportez.

„Ar fi neînțelept să vedem triste moștenire a ultimilor patruzeci de ani ca 'ceva străin de noi' (VACLAV HAVEL, interviu în Financial Times, 19.03.1990)

Fotografie de EMANUEL PĂRVU

societății

„Să ne concentrăm asupra adâncurilor

● ALEXANDR ZINOVIEV

In dimineața zilei de 9 mai 1990, Alexandr Zinoviev a avut amabilitatea să mă primească în locuința sa din München. Am avut o foarte lungă conversație, pe care am înregistrat-o în mare parte pe bandă magnetică. Din materialul care va fi dat publicității, apare acum ultima cincime, legată mai evident de evoluțiile recente din România. Intr-un număr viitor, cînd ne vom putea concentra cu toții mai bine asupra viitorului, se va putea citi restul discuției. Mulțumesc domnișoarei Alina Florea, care a transcris de pe bandă conversația (desfășurată în engleză). Mulțumesc domnului Leonida Pop, care a făcut cu puțință intilnirea cu ilustrul interlocutor. Și, desigur, mulțumesc soților Zinoviev — dincolo de orice barieră lingvistică —, fericiții părinți a unei fetițe care implinea în acea zi două săptămîni.

SORIN ANTOHI

ÎN EXCLUSIVITATE

Alexandr Zinoviev : Și acum aș putea adăuga ceva despre situația de astăzi.

Sorin Antohi : Foarte bine. De pildă, nu ați vrea să vă referiți la alegeri ? Ele sînt considerate — nu numai în România, ci în cele mai multe țări est-europene — un moment apocaliptic, în care totul se stabilește în eternitate, un fel de Judecată de Apoi : fiecare se simte martorul și actorul unui kairos al secolului. Credeți că alegerile sînt chiar atât de hotărîtoare ? Nu sînt ele cumva doar un element al continuităților care subîntind istoria est-europeană și în aceste clipe de aparentă ruptură ?

A.Z. : Avem de-a face cu o idee occidentală, care ține de ideologia occidentală : importanța acordată alegerilor este exagerată ! Din acest punct de vedere, situația din România este similară cu aceea din Rusia. Pe de o parte, putem observa o mișcare puternică împotriva comunismului, pe de altă parte, sistemul comunist rămîne. Și vreți să știți în ce constă exagerarea occidentală ? Vă rog, nu gândiți că și cum conducătorii statelor apusene ar fi îngeri care vor să-l facă fericii pe oamenii din țările noastre. Asta e o mare minciună. Ei vor să destabilizeze și să distrugă țările noastre, să le transforme în colonii și să le exploateze. Este evident. Nu înțeleg de ce lucrul acesta este ignorat. Insist asupra independenței. Bineînțeles, alegerile pot schimba situația, dar nu sistemul social, nu modul de viață ; ele pot micsora confuzia din țară și destabilizarea. Mediile de informare occidentale vor considera alegerile un moment grandios în istoria României. Dar totul depinde de specificul lumii est-europene. Popoarele noastre nu sînt omogene : există generali, miniștri, profesori și doctori, avocați și episcopi. Interesele lor sînt diferite. Totul depinde însă de ținta noastră :

tră : dacă vrei să distrugi comunismul, participi la alegeri și votezi candidații anti- sau non-comuniști ; dacă vrei să ai în continuare comunism, votezi în consecință. Dar există și o altă linie de dezvoltare : să găsim propria noastră cale. Altfel, atitudine noastră față de aceste alegeri va fi diferită : nu sîntem nici pentru comunism, nu sîntem nici împotriva comunismului ; nu sîntem nici pentru acest partid, nici împotriva lui. Dacă eram în Rusia, sau în România, și dacă luam parte la această mișcare, aș fi insistat să ignorăm campania electorală. Să o ignorăm, nu să participăm la ea. E poziția mea și cred că o atare poziție personală poate fi bună pentru societatea civilă : să nu participăm la sistemul puterii, să nu participăm la demonstrații politice și alte asemenea manifestări. Să ne concentrăm asupra adâncurilor societății, asemeni primilor creștini. Dacă te rezumi la mișcarea politică, obții imediat rezultatul — mine sau poimîine : pui azi o hirtie în urnă și la radio se anunță peste puțin timp că a câștigat partidul cutare. Evident, rezultatul este foarte superficial și poate fi distrus în câteva minute, în câteva zile. Dacă vrei să adîncești și să consolidezi rezultatul momentului, trebuie să te gîndești la viitor. Primii creștini nu au sperat să culegă roadele imediat, ci după generații și secole. Acesta este idealul meu de mișcare istorică : nu o mișcare politică — chiar lipsită de programe dogmatice — ci o mișcare în adîncurile societății, în zonele cele mai stabile. Un mod de viață.

S.A. : Așadar, o cotitură dintr-o mișcare în direcție etică ? Sau și mai adînc...

A.Z. : Da, nu numai etică. Nu e invenția mea, acest curent există deja în realitate. Există mulți oameni cu vederi proprii asupra literaturii, politicii, muzicii ; cu propriile lor reguli de comportament. Sistemele lor ideologice, conduita lor diferă de cele oficiale, astfel încît, de exemplu, în mai toate instituțiile și domeniile, oamenii evită cariera, se simt satisfăcuți cu propriul lor stil de viață. Acum, toți oamenii politici activi distrag atenția majorității înspre o direcție greșită, pe care eu nu o accept. Pe scurt, modul

politic de a gîndi și de a trăi nu e în stare să schimbe esența vieții noastre. El poate produce doar iluzii. Iluzii imense. Din păcate, urmarea e una singură : deziluzia. Și, din nou, o stare de disperare va apărea.

S.A. : Există o cale de a educa stările de spirit ? Pot fi învățați oamenii să gîndească în termeni „esențiali” ai vieții noastre ?

A.Z. : Da, da. Cred că se pot scrie anumite cărți, pot fi distribuite, se pot organiza conferințe, conversații, intruniri. Avem multe modele în trecut, cum ar fi Iesuș. Astfel, societatea civilă poate fi reconstruită ca o societate independentă, înăuntrul ansamblului societății și în același timp autonomă în raport cu acela. Cea mai simplă societate de acest tip este cea dată de poziția mea : o societate pentru un singur om. Dumnezeu vă putea să mă înțelegeți : am început să dezvolt o atare ideologie cînd eram tînar, iar asta era pe timpul lui Stalin. Era imposibil să formezi fie și un grup de doi. Acum situația este diferită : acum este posibil să formezi un grup foarte mare, chiar mai multe, în diferite regiuni din țară. Ele pot fi independente, dar foarte active, însă nu într-o manieră politică. Un membru al unui asemenea grup poate merge în alt oraș ca să vorbească — citiți din nou Faptele Apostolilor : ei vorbeau și scriau foarte mult, iar Biserica nu avea nici o organizare. Organizațiile politice pot fi distruse. Unitatea spirituală, nu ! Cam așa gîndesc eu, dar nu vreau să spun că s-a inventat tot ce trebuie — e vorba de viitor. Sîntem acum doar la începutul procesului, dar oamenii care ne trebuie apar — poate chiar vom vedea un nou Iesuș, un om capabil să fondeze o nouă mare învățătură. Sîntem la începutul unui nou ciclu al istoriei, la o răscruce. Întreaga lume e într-o stare de confuzie, iar societatea de tip occidental nu e mai puțin periculoasă pentru omenele decît societatea comunistă. De noi depinde să inventăm o cale nouă, care să supraviețuiască tuturor încercărilor. Dacă ai averi, casă, arme și așa mai departe, le poți pierde. Dacă însă ai ceva în minte și în inimă nimeni și nimic nu ți le poate lua.

PIAȚA

PROPUNERE DE CONCURS

Din Piața Universității, Bucureștiul a răspuns, prin sacrificiul copiilor săi, învingătorului strigăt de libertate al Timișoarei. Acum, în Piața Universității au venit soții orașelor țării să decluşeze adevărul și s-au asociat cu Timișoara și Bucureștiul în gîndul apărării valorilor democratice. Tot de aici a pornit ideea dialogului tinerețului — studenți, muncitori, țărani — cu autoritatea politică.

Piața Universității și-a câștigat dreptul de necontestat de a fi unul din altarele Revoluției și de atunci marea Agoră a națiunii.

De aceea, un grup de arhitecți din Institutul de Arhitectură, Uniunea Arhitecților și grupul ART propune azi, 18 mai 1990, lansarea unui concurs național de idei adresat tuturor specialiștilor arhitecți, ingineri, specialiști în circulație, frîngiți plastici, adresat tuturor românilor, cu

tema : Este posibilă o Piață a Universității ca agoră a democrației ?

O piață în care toți cei cu gînd curat, indiferent de opțiunea lor politică, să poată veni să se reculească, să cînte, să se bucure, să discute liber.

O piață care să devină nu numai Piața Revoluției Tinerilor, nu numai o piață a conștiinței treze a națiunii, ci și o piață a RECONCILIERII.

Semnează arhitecții : Alexandru Beidiman, Sandu Miclescu — vicepreședinți și Mariana Celia, Florin Colpacci, Ioa Mircea Enescu, Constantin Hariton, Ștefan Lungu, Mihaela Maxim — din Biroul Executiv al Uniunii Arhitecților ; Alexandru Sandu — rector, Marius Smigelschi — decan, Corneliu Ghenculescu — secretar științific și un grup de arhitecți din Institutul de Arhitectură ; Vlad Barbu — președintele grupului ART.